

Mennene som ble intervjuet av artikkelforfatter og sosialantropolog Rannveig Svendby, forteller at kvinner som utnytter menn, ikke blir sett på som et problem. FOTO: Johannessen, Sara

Menn og motstand

Det å bli paralisert under en voldtekt er ikke en reaksjon forbeholdt kvinner.

Debatt

Rannveig Svendby Sosialantropolog
Publisert: 29.jul. 2013 10:30 Oppdatert: 29.jul. 2013 11:57

«Jeg er blitt tvunget til å ha sex. Jeg er blitt voldtatt», skrev en ung mann i Aftenposten den 19. juli. Han hadde opplevd å våkne av at to jenter tok for seg av kroppen hans uten samtykke. Innlegget har skapt debatt – fra støtteerklæringer til kontante avvísninger og tvil om at kvinner kan forgripe seg seksuelt på menn.

«Kan vanskelig forestille meg en voldtekt fra en kvinne. For i det hele tatt å kunne bli noe ut av seansen, må vel vedkommende ha fått en ereksjon? Uten ereksjon, ingen skikkelig sex (...) og om vedkommende følte ubehag, ereksjon til tross? Vanskelig å forestille seg», skriver én i kommentarfeltet.

Ifølge denne logikken er både ereksjon og fravær av ereksjon faktorer som umuliggjør en voldtekt. Det er det altså samme hvordan mannen reagerer; han er uansett ekskludert fra muligheten til å bli seksuelt misbrukt. Den samme effekten inntreffer når man insisterer på at menn alltid har lyst på sex. En mann som alltid er villig kan ikke bli utsatt for tvang.

Kjipe gjengangere

«Skjøner ikke hvordan to jenter kan ha klart å holde en mann nede», skriver en annen debattant. Argumentene om ereksjon og fysisk styrke er gjengangere. De representerer en generell mistanke mot menn som forteller om overgrep fra kvinner.

Var du våt da du ble voldtatt? Følte du nytelse? Ble du stimulert til orgasme? Dette er spørsmål som jenter og kvinner slipper å møte i den offentlige debatten når de forteller om seksuelle overgrep fra menn. Mange er ikke klar over at noen jenter og kvinner lever med skyld- og skamfølelse i årevis fordi kroppen har reagert på fysisk stimuli under seksuelle overgrep.

Både menns og kvinners kropp kan fysisk reagere på måter som ikke samsvarer med deres mentale opplevelse av situasjonen. Å respondere på fysisk stimuli er menneskelige reaksjoner, ikke bare mannlige. Likevel er det kun menn som blir avvist som troverdige overgrepsutsatte basert på kroppslige reaksjoner og meningen folk tolker inn i disse.

” Var du våt da du ble voldtatt?

Fysisk styrke

Det er svært stereotype ideer om menn og kvinner som kommer til uttrykk når overgrep står på agendaen. Hva er for eksempel grunnen til at voldtektsmannens kroppsstørrelse ikke kommer opp i den offentlige debatten når den utsatte er en kvinne – men alltid trekkes frem når kjønnsrollene er omvendt?

Går man bare ut i fra at menn som voldtar kvinner er svære og muskuløse? At utsatte kvinner alltid er mindre enn sine overgripere? Eller har man konkludert med at fysisk styrke ikke nødvendigvis er den avgjørende faktoren under seksuelle overgrep begått av menn mot kvinner? I realiteten skjer mange overgrep uten bruk av fysisk makt. Dermed er det ingen grunn til å være så fiksert på fysisk styrke når en mann forteller at han har blitt misbrukt av en kvinne.

Maktovertak

Paralysert, lammet, passiv, maktesløs – det er ord som går igjen i menns forklaringer om hvorfor de ikke bruker fysisk makt for å slippe unna overgrep fra både kvinner og menn. Det ligner mange overgrepsutsatte kvinners begrunnelser for hvorfor de ikke har gjort fysisk motstand under seksuelle overgrep.

Fysisk styrke er ikke avgjørende for å dominere et annet menneske. Alder, erfaring, overraskelse, ydmykelse, utmatting, overtalelse, press, trusler – det er mye som effektivt kan gi et maktovertak. Regjeringen sendte straffeloven på høring i våres, men har i sitt høringsnotat ikke i tilstrekkelig grad tatt inn over seg at tvangselementet må tydeliggjøres, i tillegg til bruk av vold og trusler. I lys av realitetene er det også uheldig at paragraf 192b indirekte refererer til at ofre må gjøre motstand.

Les også

Krever handlingsplan for voldtatte menn

André Oktay Dahl (H) ble voldtatt som 14-åring. - Det er trist å høre at menn ikke tør å snakke om overgrep, sier han.

Erfaringer som ikke finnes

I 2011 leverte jeg min masteroppgave i sosialantropologi om seksuelle overgrep mot gutter og menn. Fire av studiedeltagerne hadde en type erfaring som sjelden blir tatt på alvor i offentligheten: Når menn i tenårene eller voksen alder blir utsatt for seksuelle overgrep fra kvinner. Alexander sa det slik:

«Ut fra min erfaring så kan en dame utnytte en mann seksuelt. Folk ser ikke på det som et misbruk, eller... de tenker ikke på at damer kan bruke makt, da. For eksempel ved utpressing. Jeg kan jo ikke være den eneste som har opplevd dette? Det må jo være flere. Men det blir ikke snakket om.»

Fortielsen er så sterk at det råder en oppfatning om at kvinners overgrep og sex-trakassering ikke eksisterer. Fornektelsen blant folk flest og i rettssystemet gjør at det kan pågå uhindret og straffefritt.

Kvinner metoder

Mennene i studien fortalte at kvinnene gikk frem på følgende måter – selv om de var fullt klar over at den seksuelle interessen ikke var gjensidig:

- Ignorerte konsekvent beskjeder om at han ikke var interessert
- Blottet seg
- Maste og var pågående over tid
- Truet med å anklage ham for voldtekt hvis han ikke lå med henne
- Sendte mengder med detaljerte sexmeldinger
- Trakk hans seksuelle legning i tvil fordi han avviste henne seksuelt
- Befølte og tafset på ham i situasjoner der han hadde begrenset mulighet til å komme unna uten å sette seg i fare eller miste ansikt, for eksempel når han kjørte bil eller var sammen med kamerater

Slitent refreng

Kvinner som opplever tilsvarende atferd fra menn kan si fra uten å bli avfeid med et blunk og en forventning om å være takknemlige. Det skal selvsagt *alle* slippe når deres integritet blir krenket, men mennene i min studie holdt erfaringene sine hemmelig fordi de var redde for slik latterliggjøring og bagatellisering – og for ikke å bli trodd.

Det er gledelig at en ung mann bryter tausheten og deler sin erfaring med Aftenpostens lesere – og at innlegget har blitt lest og kommentert av så mange. Kanskje det ikke er så lenge til overgrepserfaringer kan postes under fullt navn også når avsenderen er en mann. Men det fordrer et nytt refreng, både i den offentlige debatten og i straffelovens behandling av voldtekt og seksuelle overgrep. Vi trenger økt bevissthet om hvordan subtile maktformer som tvang og manipulasjon brukes både før, under og etter overgrep.

Mest lest meninger

Det søte i å gjøre ingenting!

Foreldres angst for ikke å gjøre nok for barna sine fører til «hyper-parenting». Med angsten i halsen utøver de foreldreskapet sitt som om det var et OL.